

Psychologiczna charakterystyka elementów zarządzania zasobami ludzkimi

- zarządzanie (kierowanie) jako wywieranie wpływu na ludzi
- istota wywierania wpływu na ludzi (po co?, dlaczego?, jak?)
- syndrom myślenia grupowego – zachowanie człowieka w grupie
- rekrutacja i selekcja pracowników, metody i techniki

Ilona Góral

Włodzimierz Lasota

Dariusz Wilczyński

Zarządzanie jest procesem, który zachodzi w każdej zorganizowanej zbiorowości

Definicja:

według *M.Amstronga*; ZZL – jako strategiczną jednorodną spójną metodą kierowania, najcenniejszym z kapitałów każdej organizacji – ludźmi, którzy osobistym i zbiorowym wysiłkiem przyczyniają się do realizacji wszystkich założonych przez organizację celów a tym samym umacniają jej przewagę nad konkurencją,

według *M.P.Follet*; ZZL- sztuka realizowania czegoś za pośrednictwem innych ludzi,

według *J.Stonera, C.Wankela*; ZZL – proces planowania, organizowania przewodzenia i kontrolowania działalności członków organizacji oraz wykorzystania wszystkich innych jej zasobów dla osiągnięcia celów.

Elementy procesu zarządzania

Funkcje zarządzania:

- planowanie – rozważanie tego, co należy osiągnąć i jak najlepiej to uczynić. To wyznaczanie celów, ramowych wytycznych programów i sposobów postępowania dla całej organizacji lub jej części;
- organizowanie – kształtowanie struktury wszystkich zadań wymaganych dla organizacji planu i ich specyfikacja. Tworzenie jednostek zadaniowych oraz przyznanie im kompetencji i uprawnień, a także pionowo i poziomo ich powiązanie. Stworzenie systemu informacyjnego do przekazania informacji niezbędnej;
- zabezpieczanie kadr – odpowiednie obsadzenie kadrowe stanowisk oraz bieżące zapewnienie i utrzymanie zasobów ludzkich. Ocena kadr, ich rozwój oraz odpowiednie wynagrodzenie;
- kierowanie – odpowiednie wykonywanie pracy do wytyczonego celu;
- kontrola – rejestracja osiągniętych wyników.

Cele ZZL:

- zaangażowanie personelu;
- wykorzystanie w pełni wiedzy i umiejętności wszystkich zatrudnionych osób;
- motywowanie pracowników;
- integrowanie polityki kadrowej z planami rozwoju firmy oraz umacnianie swoistej kultury w firmie;
- tworzenie takich warunków pracy, aby wykorzystać energie i kreatywność kadr;
- tworzenie takich warunków, w których nowatorstwo , praca zespołowa oraz jakość totalna będzie się mogły w pełni rozwijać.

Zadania ZZL:

- opracowanie systemu selekcji i rozwoju pracowników wspierającego realizację strategii firmy;
- stworzenie wewnętrznego przepływu pracowników w celu dostosowania do wymogów strategii firmy;
- obsadzenie samodzielnych stanowisk pracowniczych odpowiednimi ludźmi;
- traktowanie przez pracowników spraw związanych z zasobami ludzkimi na równi z takimi jak np. finanse, marketing, czy produkcja.

Istota wywierania wpływu

Większość naszych interakcji służy zaspokojeniu potrzeb: próbujemy tak wpływać na innych, aby się oni zmienili lub zachowywali w sposób dla nas dogodny. Problem polega na tym, że większość nas nie wie, jak to robić właściwie. Sytuacje takie kończą się zwykle naszą frustracją i rozżaleniem, podczas gdy nasi przyjaciele, rodzina i współpracownicy czują się atakowani i kontrolowani. Większość naszych strategii wpływania na innych działają tak, jak to zaprezentujemy:

Ilona: Dlaczego nie chcesz odwiedzić Jarka i Ewy? Oni są tacy mili!

Włodek: Jestem zmęczony.

Ilona: Ty zawsze jesteś zmęczony. Czy ty w ogóle żyjesz? Nie mogę nawet wyjść wieczorem do przyjaciół, ponieważ ty jesteś przykuty do kanapy i tej swojej opowieści detektywistycznej. Nie możesz się od czasu do czasu się zgodzić? Zgodzić na trochę zabawy?

Włodek: Co ja mogę na to poradzić, Ilona. Naprawdę jestem zmęczony.

Ilona: A może mam po prostu nie wychodzić? Może po prostu do siebie nie pasujemy? Chyba muszę się nad tym wszystkim zastanowić.

Włodek: No to pięknie. Znów to samo.

Ilona chce, aby Włodek się zmienił, ale stosowane przez nią strategie okazują się nieskuteczne. Ilona ucieka się do groźby, ale Włodek reaguje na nie wycofaniem i sarkazmem.

Wpływanie na innych jest sztuką, którą wymaga zrozumienia praw, jakimi rządzi się proces zmiany¹.

Nieskuteczne strategie wpływania na zmianę

Obwinianie, krytyka, czy narzekanie są nieskuteczne. Przekazują one drugiej osobie informacje, że jest zła lub się myli. Osoba stosująca te strategie posiada pewne przekonanie na temat przyzwoitości, sprawiedliwości i troski o innych. Jeśli zasady te zostają przez kogoś złamane, czują, że ma prawo zaatakować winowajców. Inne nieskuteczne strategie to:

groźba, poniżanie, dąsy lub wycofywanie

Wszystkie powyższe nieskuteczne strategie działają w ten sam sposób; **wyrażają wrogość wobec drugiej osoby** i ranią ją. Istnieją dwa powody, dla których stosuje tak wiele osób.

- 1.** Powyższe strategie są kształtowane w dysfunkcyjnych rodzinach.
- 2.** Popularność tych strategii jest fakt, iż na początku ich stosowania są dość skuteczne. Jednakże w miarę upływu czasu, tracą one swoją moc i innych przestają interesować twoje opinie.

Wiele osób stosuje nieskuteczne strategie wywoływania zmiany w zachowaniu innych, spowodowane jest ich złością.

---

1 M. McKay, M. Davis, P. Fanning; Sztuka skutecznego porozumiewania się, GWP 2004, s.245

Skuteczne strategie wpływania na innych

Najważniejszą zasadą, o której należy pamiętać, jest to, że ludzie zmieniają się tylko wtedy, kiedy chcą się zmieniać, a nie wtedy, gdy ty chcesz, aby się zmienili. Zachowujemy się w pewien sposób, ponieważ mają na nas wpływ bardzo potężne czynniki – przeważnie lęki i potrzeby – które każą nam się zachowywać i reagować według przewidywanych wzorców. Czynniki te są silne, stąd wszelkie zmiany są takie trudne. Czasami nie wystarcza **poprosić**, aby ktoś się zmienił: lęki i potrzeby tej osoby mogą być silniejsze od naszych próśb.

Skuteczne strategie wpływania na innych można podzielić na dwie kategorie:

- pozytywne wzmocnienia;
- negatywne konsekwencje.

Pozytywne wzmocnienia:

- 1. Pochwała** jest bardzo skutecznym wzmocnieniem, gdyż zawiera następujący komunikat: „Widzę w tobie dobro i wartość, kiedy zachowujesz się w ten sposób”. Każdy z nas potrzebuje docenienia i uznania.
- 2. Wymiana.** Podstawowym komunikatem jest tutaj następujący: „Ja dam ci X, jeżeli ty dasz mi Y”. Strategia ta jest skuteczna ponieważ respektuje potrzeby drugiej osoby i wyraża obietnicę spełnienia konkretnych życzeń, jako rekompensatę za pożądane zachowanie.
- 3. Nagrody-** sprawiają, że wszyscy zyskują na danym doświadczeniu. Potrzeby każdej osoby są uwzględnione za ważne.
- 4. Werbalne i niewerbalne uznanie.**

Negatywne konsekwencje

Negatywne konsekwencje powinny być stosowane w ostateczności – dopiero wówczas, gdy pozytywne wzmocnienia okażą się nieskuteczne.

Wyróżnia się trzy rodzaje negatywnych konsekwencji, których można użyć jako strategii wpływania na zmianę zachowania.

1. Przestań nagradzać daną osobę za niepożądane zachowanie.

Jeśli chcesz, aby ktoś był punktualny, nie czekaj na niego, gdy ociąga się z wyjściem – wyjdź punktualnie bez niego.

Wpływanie na zachowanie innych kończy się fiaskiem, jeśli nagradzamy *status quo*.

2. Opracuj strategię zadbania o swoje potrzeby na wypadek, gdyby druga osoba nie mogła lub nie chciała dokonać pożądanых zmian.

Strategia ta nie może przybierać formy kary i nie mogą być wyrazem naszej złości, gdyż w ten sposób osądziłibyśmy zachowanie drugiej osoby jako negatywne. Mają być jedynie próbą zaspokojenia swoich potrzeb bez pomocy innych.

3. Określ naturalne konsekwencje.

Syndrom myślenia grupowego-zachowanie człowieka

Jednym z podstawowych przejawów wpływu grupy z zachowanie człowiek jednostki jest zjawisko **facylitacji społecznej**, polega na zmianie poziomu osiągniętych wyników pod wpływem obecności innych.

Według Roberta Zajonca obecność innych podwyższa poziom pobudzenia, czyli mobilizacji organizmu.

Zjawisko facylitacji społecznej wiązać się może nie tylko z poziomem mobilizacji, ale także z **lękiem przed oceną**.

Grupy mogą minimalizować wysiłek i pracować mniej, co nazwane jest **próżniactwem społecznym**. W takich warunkach nie dochodzi do powstawania lęku przed oceną, a występuje w nich także **rozproszenie odpowiedzialności** między różnymi członkami grupy.

Grupowe podejmowanie decyzji

W jaki sposób grupa podejmuje decyzje?

Psychologowie społeczni wykryli kilka takich reguł, które nazywają **schematami decyzji grupowych**.

Oto najważniejsze z nich:

- 1.** Zwycięża większość.
- 2.** Zwycięża prawda. Grupa orientuje się w obiektywnej wyższości jednej z rozważanych możliwości w miarę napływania coraz pełniejszych informacji.
- 3.** Zwycięża większość kwalifikowana (popiera 2/3 głosów).
- 4.** Reguła pierwszego przesunięcia. Według schematu grupa podejmuje decyzje zgodnie z pierwszą zmianą opinii wyrażoną przez którąkolwiek z jej członków.

Syndrom myślenia grupowego

Polega on na tym, że grupa decydentów bardziej ulega dynamicznemu liderowi i sobie nawzajem niż faktom, jakie powinny stanowić przesłankę decyzji.

Pięć własności składających się na syndrom myślenia grupowego:

- 1.** Poczucie bezkarności.
- 2.** Przekonanie o własnej słuszności.
- 3.** Dyskredytowanie informacji sprzecznych z decyzją grupy.
- 4.** Nacisk grupy na jej uczestników.
- 5.** Stereotypizacja osób spoza grupy.

Syndromowi myślenia grupowego może zapobiec przywódca grupy, na przykład zachęcając członków grupy do zachowania sceptycyzmu i swobodnego wyrażania opinii sprzecznej ze zdaniem innych.

Rekrutacja

Proces zatrudniania pracowników rozpoczyna się od momentu rekrutacji.

Celem rekrutacji jest obsadzenie wakujących stanowisk odpowiednimi kandydatami, którzy w przyszłości będą wywiązywać się ze swoich obowiązków zawodowych. Skuteczność rekrutacji można więc ocenić przede wszystkim *ex post*.

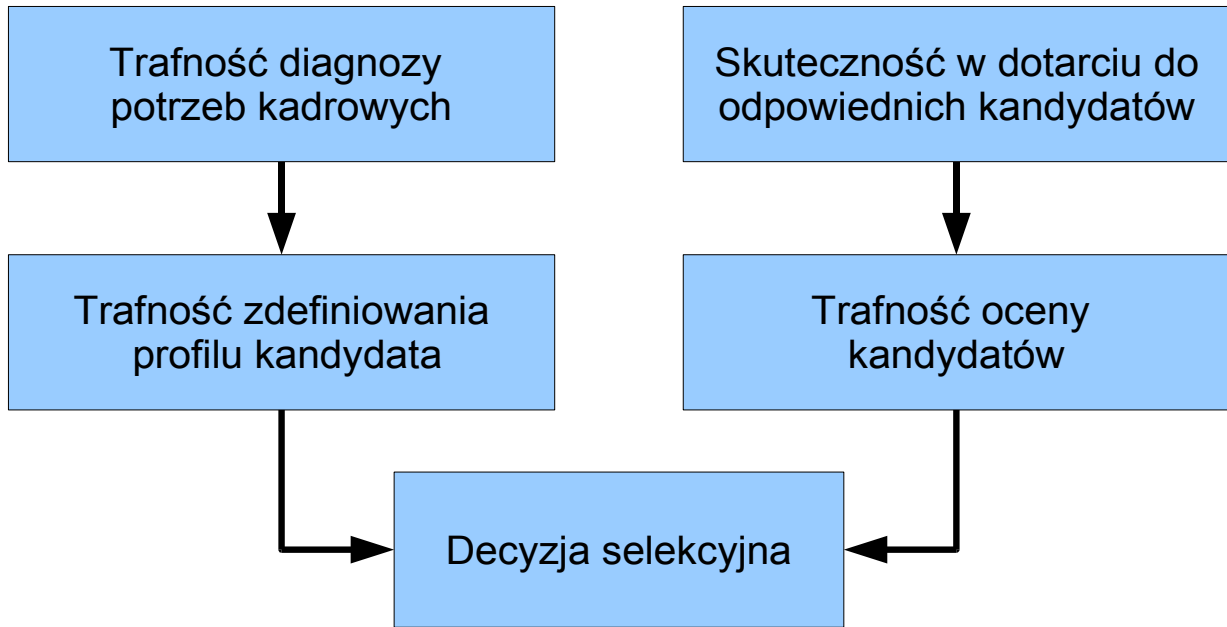
Skuteczność rekrutacji będzie zależała od:

- 1.** trafności rozpoznania i zdefiniowania rzeczywistych potrzeb kadrowych,
- 2.** trafności określenia istotnych, z punktu widzenia potrzeb kadrowych firmy, umiejętności zawodowych oraz cech psychicznych kandydatów,
- 3.** trafności rozpoznawania i oceny umiejętności oraz cech kandydatów,
- 4.** trafności decyzji o wyborze najbardziej odpowiedniego z potencjalnych kandydatów².

---

2 M. Suchar; Rekrutacja i selekcja personelu, C.H. Beck2003, s.1.

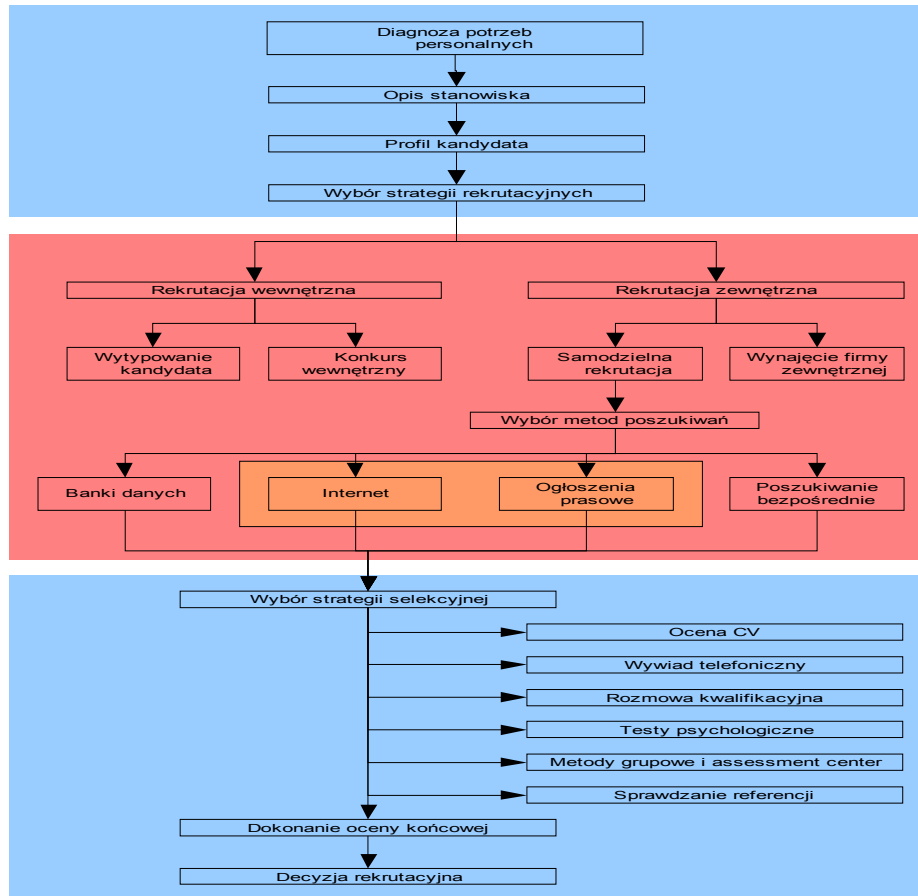

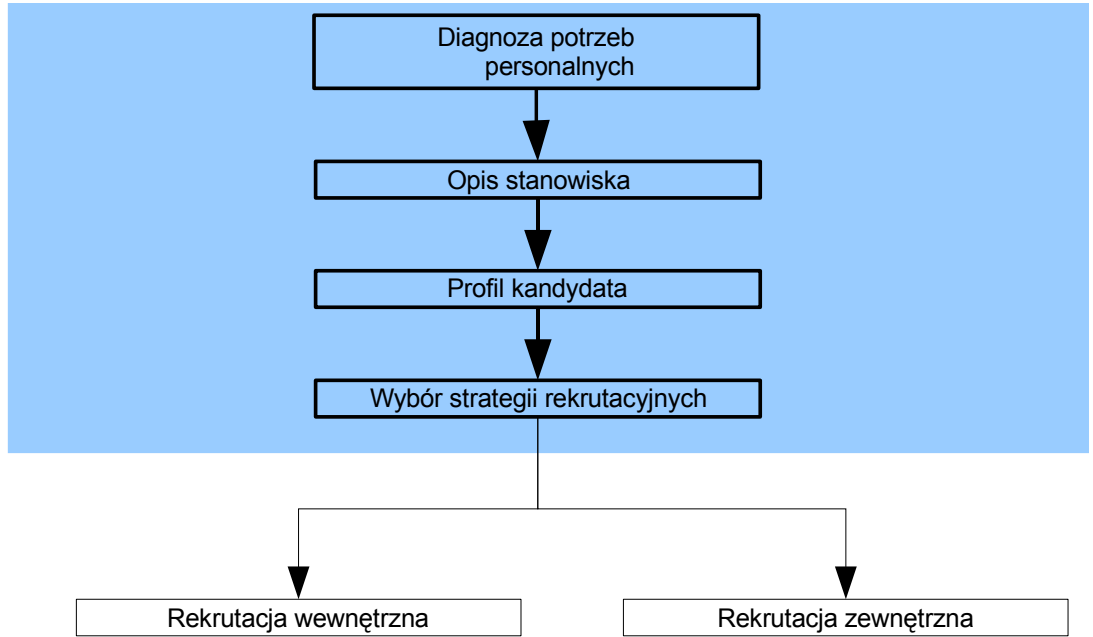
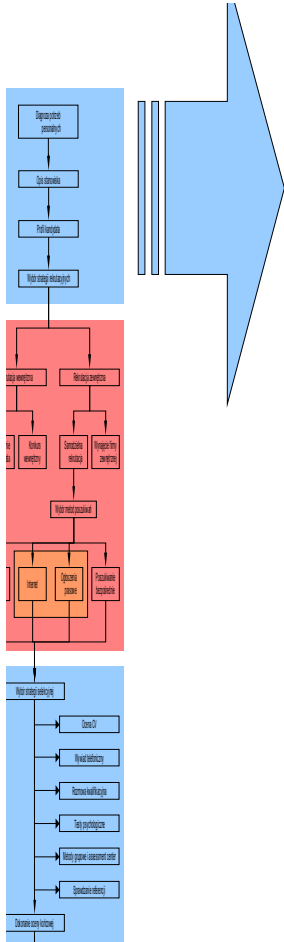
Rysunek 1: Czynniki skuteczności rekrutacji

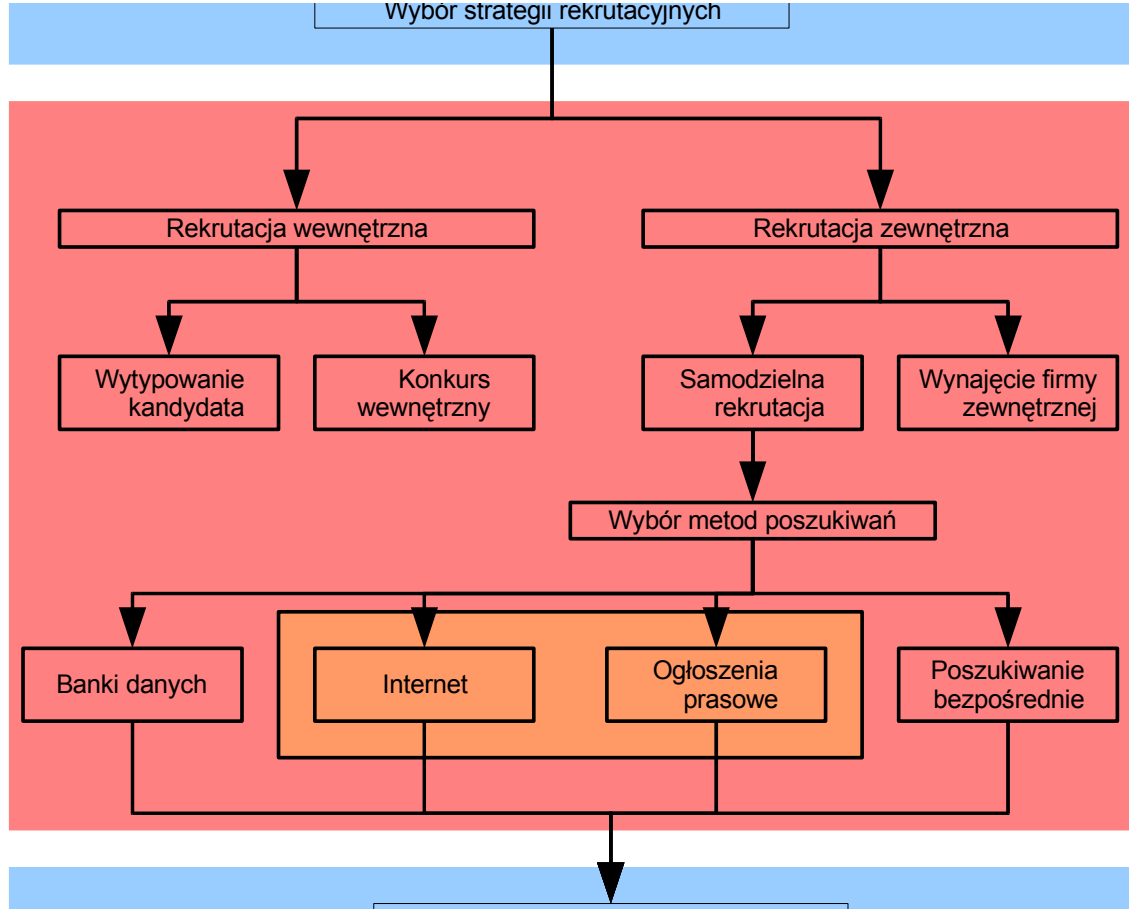
Źródło: M. Suchar; Rekrutacja i selekcja personelu, C.H. Beck2003, s.1.

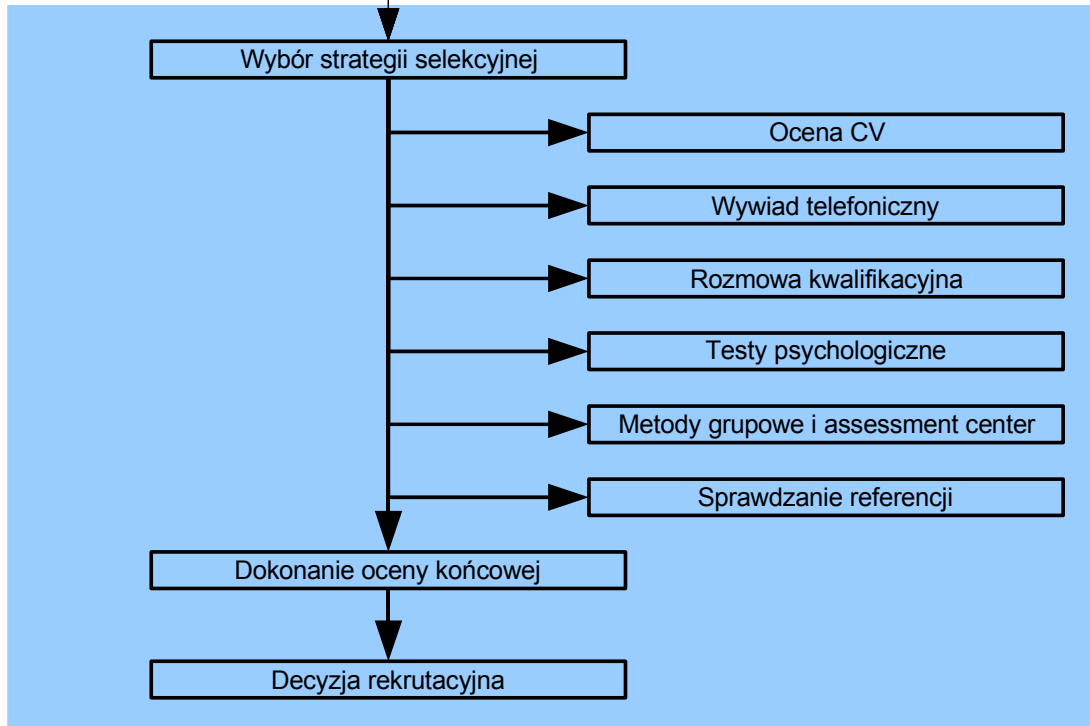
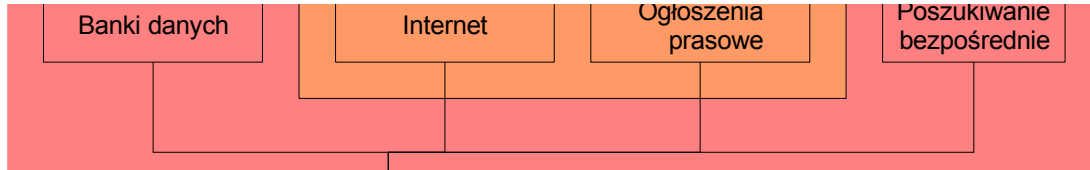
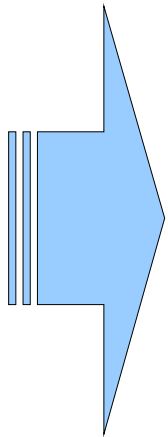
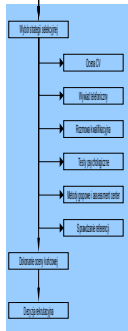
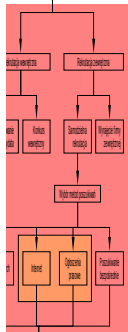
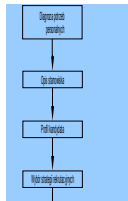
Przedstawiony schemat pokazuje działanie czynników wyznaczających skuteczność rekrutacji. Wizualnie można stwierdzić przedstawione wzajemne związki i uwarunkowania procesów rekrutacyjno – selekcyjnych.

Rysunek 2: model ogólny

Porównanie wad i zalet rekrutacji zewnętrznej i wewnętrznej:

	Rekrutacja wewnętrzna	Rekrutacja zewnętrzna
Zalety	<ul style="list-style-type: none"> - niskie koszty - pozytywny wpływ na kulturę organizacyjną i atmosferę - pozytywny wpływ motywacyjny na pracowników firmy - kandydaci są znani, byli poddani uprzednio weryfikacji i obserwacji – duża przewidywalność sukcesów 	<ul style="list-style-type: none"> • - możliwości dotarcia do bardzo dobrych fachowców • - możliwości skorzystania z doświadczenia kandydatów nabytego w innych firmach • - kandydaci są weryfikowani poprzez ewentualny sukcesy odniesione w innych firmach
Wady	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczona liczba ewentualnych kandydatów - kandydaci nie wnoszą w pełnione funkcje nowych doświadczeń poszerzających perspektywy i zwiększających kreatywność 	<ul style="list-style-type: none"> - koszty - czas trwania - może wpływać demobilizująco na postawę kandydatów wewnętrznych, poprzez pozbawienia ich możliwości awansu - kandydat z zewnątrz wymaga okresu adaptacji

Źródło: M. Suchar; Rekrutacja i selekcja personelu, C.H. Beck2003, s.4

Uważam, że nie ma „złotego środka” obie strategie mają wady i zalety, które trzeba poważnie wziąć pod uwagę przy podejmowaniu decyzji.

Etap działań selekcyjnych

Aby rozpocząć temat dotyczący selekcji na początek przytaczam definicje kilku autorów.

J.Czarnota-Bojarska uważa, że procedura selekcyjna określać będzie całość działań, służących sprawdzeniu tych cech kandydatów, które są potrzebne na obsadzonym stanowisku³.

Zadaniem *M.Suchar* selekcja kandydatów polega na ocenie przydatności każdego z kandydatów i wyborze osób o największej przydatności⁴.

J.Strelau stwierdza, że selekcja jest procesem wyboru określonego zespołu ludzi z ogółu kandydatów do pracy⁵.

---

3 J Czarnota-Bojarska; Selekcja zawodowa, Pracownia Testów Psychologicznych, Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Warszawa 1999, s.8.

4 M. Suchar; Rekrutacja i selekcja personelu, C.H.Beck, Warszawa 2003, s.53.

5 J. Strelau; Psychologia, Podrecznik zkademicki, T. 3, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003, s.300.

TECHNIKI SELEKCYJNE KANDYDATÓW

1. Podania, świadectwa, dyplomy, ankiety personalne

- Mówią niewiele o faktycznych umiejętnościach i motywacjach kandydatów;
- potwierdzają jedynie kwalifikacje formalne;
- wyniki w nauce są mało wiarygodne i niejednoznaczne, stosowane do planowania kształcenia i doskonalenia zawodowego;
- coraz częściej stosuje się ankiety personalne z układem pytań i systemem punktowania odpowiedzi.

2. Życiorys (*Curriculum Vitae, Resume*)

- Jest zazwyczaj pierwszą, a często Jediną rozpatrywaną informacją o kandydacie;
- dostarcza głównie informacji o spełnieniu przez kandydata wymagań formalnych;
- układ i forma życiorysu (czytelność, układ, styl itp.) dostarczają także wielu pośrednich informacji o osobowości kandydata;
- często jest uzupełniany tzw. listą osiągnięć (accomplishment record), zawierającą opis osiągnięć zawodowych, ich datę oraz ew. wskazanie kto może je poświadczyć;
- niskie koszty stosowania;
- chętnie i często stosowany;
- wartość predykcyjna 0,3 i powyżej.

3. Referencje

- mogą być wykorzystywane dwojako:
  - do pozyskania nowych informacji o kandydacie (kandydat sam dokonuje wyboru referencji);
  - do potwierdzenia informacji już posiadanych;
- techniki te są stale doskonalone poprzez porządkowanie informacji i opracowanie wzorów (pytań) referencji;
- referencje w formie zapytania o kandydata są wysyłane do przedniego miejsca pracy;
- preferowane są referencje telefoniczne, bo:
  - są szybsze do uzyskania;
  - dostarczają bardziej kompletnej informacji;
  - osoby udzielające informacji telefonicznej są bardziej otwarte i szczerze;
  - sposoby odpowiedzi również „wiele mówi”;
- niskie koszty stosowania;
- umiarkowanie stosowane
- wartość predykcyjna około 0,25.

4. Wywiad (rozmowa kwalifikacyjna)

- sformalizowane / niesformalizowane;
- ustrukturyzowane / niestrukturyzowane;
- celem wywiadu może być nie tylko przyjęcie do pracy, ale i ocena , awans, udzielenie porady, rozwiązanie stosunku pracy, działania dyscyplinujące itp.
- wywiad niesformalizowany „ciepłego uśmiechu” powszechnie stosowany wartość predykcyjna około 0,3
- wywiad sformalizowany – merytoryczny – stosowany przez 1/3 firm – war. predykcyjna wysoka około 0.6

5. Testy zdolności umysłowych

- wymagania stawiane 'prawdziwym" testom:
  - taki dobór pytań, aby stanowiły adekwatną (reprezentatywną) próbkę mierzonego zachowania (wiedzy, umiejętności itp.) ;
  - porównywalność wyników (standaryzacja);
  - wiarygodność wartości predykcyjnej;
- celem pisemnych testów zdolności jest pomiar inteligencji ogólnej i uzdolnień;
- najczęściej są testowane:
  - zdolności werbalne (słownictwo, czytanie ze zrozumieniem, rymowanie, tworzenie wyrazów);
  - zdolności numeryczne (proste wyliczenia);
  - zdolności przestrzenne (manipulacja przedmiotem w wyobraźni w przestrzeni 2-D i 3-D);
  - pamięć (szybkie zapamiętywanie);
  - rozumowanie (rozwiązywanie problemów)
- relatywnie niedrogie i stosowane przez ok. 30% firm (urzędnicy);
- wartość predykcyjna powyżej 0,4 (do 0,8).

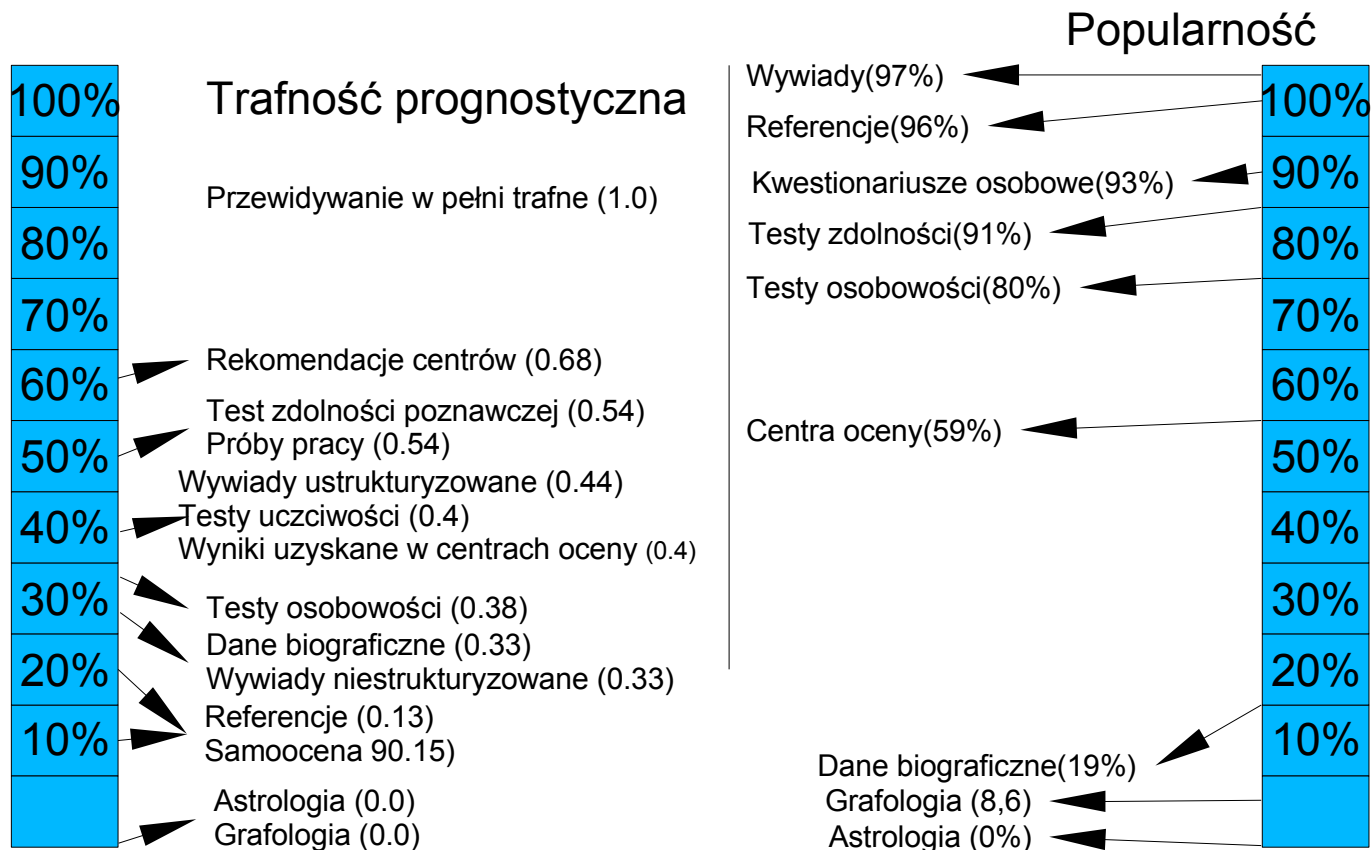
6. Testy zdolności związane z pracą

- opracowanie dla grup zawodów (np. urzędniczych) i ocena zdolności kandydata w kilku obszarach niespecyficznych dla poszczególnych zawodów;
- testują zdolności umysłowe kandydatów w zmodyfikowanym zakresie w formie baterii testów;
- np. zdolności werbalne bada się poprzez postępowanie zgodne z instrukcją słowną i na piśmie, klasyfikowanie i kodowanie informacji według podanego klucza, sprawdzanie formularzy, szeregowanie wyrazów w porządku alfabetycznym itp.

7. Próbkki pracy i symulacje pracy

- próbki pracy to inaczej doświadczenia kandydata w wykonaniu pracy o którą się ubiega przebiegający w warunkach w jakich będzie ona wykonywana;
- np. standardowy test komputeropisania, przetłumaczenie tekstu biznesowego, wykonywanie obliczenia konstrukcji, obsługa zniecierpliwionego” klienta, itp.;
- do tej grupy testów należy także **zatrudnienie na okres próbny**;
- symulacje pracy test wykonania pracy w warunkach sztucznie stworzonych, ale też:
  - testy psychometryczne (zdolności manualnych);
  - testy umiejętności zawodowych;
  - testy wiedzy zawodowej;
- chętnie i często (60% firm) stosowane;
- wartości predykcyjne 0,4.

Porównanie trafności prognostycznej i ocen popularności poszczególnych metod selekcji pracowników

Koniec, proszę zanotować:

Całość znajdziecie pod adresem

<http://technologie.com.pl/ilona/rekrutacja.pdf>